

RAWABI

# Palestinako hiri berria, negozioa ala proiektu nazionala?

Zisjordaniako lehen hiri planifikatua da Rawabi, azken xehetasuneraino diseinatua. Palestinako estatuaren lehen hazitzat jotzen dute aldekoek eta kolonia itxurako nukleo isolatutzat aurkakoek. Rawabiren bilakaerak Palestinako itxura alda lezake.

| ANE IRAZABAL |

Argazkiak: Vivien Sansour

RAMALATIK 10 kilometro iparraldera atzeman daitezke garabiak. Bir Zeiteko mendixken artean ezkutatuta, eraikuntza prozesuan aurkezten da Rawabi. “Ongi etorri: bista ederrenak menditik Mediterraneora”, sinatzen du bidegurutzeko poster erraldoiak. Ez du gezurrik esaten. Bertatik Israelgo kosta guztia begiztatu daiteke, Tel Aviveko dorre altuetatik hasi eta Ashdodeko porturaino. Inguruan ez da *checkpoint*-ik ikusten, ezta base militarrik ere. Olibondo bezalako terrazek, bestalde, paisaia bukolikoa eskaintzen dute. Zaila litzaiteke Zisjordania okupatuaren bihotzean gaudela ohartzea, alboko mendixkako Ateret kolonia juduarengatik ez balitz.

Palestinako lehen hiri planifikatua da Rawabi eta 25.000 herritarren etxea izango da lau urteren buruan. Hamabost urteren buruan berriz, 45.000 biztanle hartu nahi ditu. Sektore pribatuak Palestinan inoiz egin duen inbertsiorik handiena da: bilioi bat dolar 6,3 kilometro koadroko azalera bete ahal izateko. Proiektu faraoniko honek zenbakiz beteriko hizkuntza erakargarria du. 10.000 etxebizitza, hamar

**Rawabi 25.000 herritarren etxea izango da lau urteren buruan. 10.000 etxebizitza, hamar eskola, hiru meskita, bi eliza, 20.000 lagunentzako anfiteatroa eta merkataritza-gune irekia izango ditu.**

eskola, hiru meskita, bi eliza, 20.000 lagunentzako anfiteatroa eta oinezkoentzako egindako merkataritza-gune irekia. Hiri moderno eta sofistikatu gisa aurkeztu dute Rawabi erosleek aurrean. Edonork eros dezake bertan etxea, bai lurralde okupatuaren zein diasporako palestinarek, baita atzeritarrek ere. Oraingoz, israeldarrek eta juduek ez, ordea. PAN Palestinako Aginte Nazionalaren etxebizitza-politika oso omen da zorrotza.

Baina Zisjordaniak ba al du halako hiri berri baten beharrik? “Noski baietz. Israelgo okupazioaren ondorioz ezin ditugu gure herriak handitu, beraz, ez dugu nukleo berriak eraikitzea beste aukerarik”. Gisa horretan argudiatu du Bashar Al Masri enpresari palestinarrak bere proiektu kuttuna.

Rawabiko *show room* edo saltokitik agurtu ohi ditu erosleak Al Masrik. Marokon egindako hirigintza plan erraldoiek bere izena indartu dute eta proiektu berria saltzeko ziur ageri da. Bigarren intifada amaitu bezain laster itzuli zen Al Masri Palestinara, eta segidan hasi zen eraikuntzan inbertitzen, lehenik Ramalan eta





ondoren Rawabin. Enpresariak erraz pizten du erosleen arreta: “Jasanezinak dira Ramalako gainpopulazioa eta kaosa. Guk kalitate hobeko apartamentuak eskaintzen ditugu eta batez bestekoa baino %25 merkeago”.

Hala ere, inor gutxi mintzo da Rawabik irentsi dituen lurrez. Obra hasi baino lehenago, inguruko lursailak erosi zituen Al Masrik. Aurka agertu zitzaizkion nekazariek lurra saldu behar izan zituzten ezinbestean. Bilette-sortek auzotarren isiltasuna erosi zuten eta geroztik inork ez du lurren konfiskatzea salatu.

2011n hondeamakinak martxan jarri ziren, eta 2013ko abenduan lehen 700 familiak ezarriko dira Rawabin. Hiri berriaren ate-irekizteza bermatzeko egun eta gau lanean ari dira langileak. Bestalde, Palestinako testuinguru politiko aldakorrari ere aurre hartu nahi izan dio Al Masrik. Harrobi eta zementu-fabrika propioa ditu, eta intifada bat hasiko balitz ez litzateke hiriaren eraikuntza geratuko.

### Silicon Valley palestinarra

Palestinako estatua sortzeko prozesuaren lehen hazia da Rawabi, Al Masriren iritziz: “Negoziazio mahaian baino, oinarritik eraiki behar dugu estatua”. Salam Fayyad jarduneko lehen ministroak proposaturiko sektore pribatua bultzatzeko ekimenarekin bat dator hiri berria, eta PANen bedeinkapena aise lortu du. “Palestinar berriak” ordezkatzeko dituela ziur da Al Masri: “Gizarte urbano eta moderno bati bidea ireki nahi diogu. Arriskua handia da, baina proiektu nazional bat eraikitzen ari gara”.

Rawabi aurkeztu zuenetik “Palestinako Hariri” deitu ohi zaio enpresariari, baina funtsean ekimenaren aurpegia besterik ez da. Inbertitzaile nagusia aurkitzeko Qatarreko atea jo ditu Al Masrik: Qatari Diar emirerri aberatsaren inbertsio departamentuak finantzatu du obra erraldoia.

Qatarren inbertsioak hautsak harrotu ditu palestinarren artean. Halere, inor gutxi agertu da Rawabiren aurka publikoki. Ez plataformarik, ezta ekimenik ere. Ahots kritikoa bakanetakoa da Khaldun Bshara arkitektoa: “Zis-

**Qatarreko Qatari Diar inbertsio departamentuak finantzatu du obra erraldoia. Khaldun Bshara arkitektoa beldur da “Qatarreko inbertsio ekonomikoaren atzean Palestinako politikan eskua sartzeko intentzioa ez ote dagoen”.**

jordaniako ekonomia gidatu nahi du Qatarrek, Gazan egiten ari den bezala”. Bsharak Palestinako ondare arkitektonikoa zaharberritzeaz arduratzen den Riwaq erakundea gidatzen du. Rawabi negozio hutsa iruditzen zaio, baina interes ezkutua ere aipatu ditu: “Beldur naiz inbertsio ekonomikoaren atzean Palestinako politikan eskua sartzeko intentzioa ez ote dagoen”.

Nolanahi ere, palestinarren onespina lortze aldera Al Masrik badaki berbalde erakarriak eskaintzen. Finantza krisia bete-betean sufritzen ari diren herritarrei 10.000 lanpostu sortuko direla zin egin die. Jadanik eraikuntza arloko 3.000 langile ditu Rawabik, gehienak ondoko herrixketako gizonetzkoak. Baina obra amaitu ondotik 7.000 lanpostu sortu nahi ditu. Al Masriren ikuspegia ez da erromantikoa, anbizio handikoa baizik: “Ez dugu logela-hiria izan nahi. Horregatik, teknologia berrietara bideratutako inbertsioak erakarri nahi ditugu. Silicon Valley palestinarra sortzea da nire iparra”.

### Nortasunik gabea

Bista ederrak eskaintzeaz gain, nortasunik gabeko edozein hiri berriaren antzekoa da Rawabi. Areago, Israelgo kolonia baten funtsa hartzen diote askok. Kolonien diseinuari jarraiki, mendi magaletik abiatuta zirkuluak osatuz eraiki dituzte auzoak. Etxeek bi fatxada dauzkate, bakoitza kale banatara. Auzoak kalko hutsak dira. Zuhaitzak landatzeko egin dituzten zuloak ere zorrotz zenbatuta daude. Azken muturreraino eraman-dako planifikazioa sumatzen zaio Rawabiri.

Hala, Palestinako arkitektura tradizionalaren arrastorik ez da hiri berriaren. Bsharak kezka aztertu du Rawabiren diseinua: “Erdigune historikorik gabeko hiria da, arimarik ez duen etxe-multzua. Israelek gure herrietako erresistentzia espazioak suntsitu ostean, okupatzailearen gustura eraikitzen ari da Al Masri”.

Hedabideek ere “lehen kokaleku palestinarr” gisa definitu dute. Hainbat desberdintasun baditu, ordea. Etxeak hainbat tamainako-

**Palestinako arkitektura tradizionalaren arrastorik ez da hiri berriaren. “Israelek gure herrietako erresistentzia espazioak suntsitu ostean, okupatzailearen gustura eraikitzen ari da Al Masri”, dio Bshara arkitektoak**

## RAWABI

ak dira eta ez dituzte erabili kolonien sinbolo diren teilatu gorriak. Al Masri ez zaio kokaleku definizioa gustatzen: “Rawabin ere inguruko kolonien indarkeria sufritu dugu, beraz, ez ditut halako konparazioak gogoko”.

Izatez, mendixken gainean eraikitzeo eskubidea aldarrikatzen du Al Masrik. “Kolonio juduak gure mendi magaletan eraikitzen ari dira. Berdin egiteak zergatik izan behar du okerra? Hori da palestinarroi ezarri zaigun zigorra”. Rawabi izena bera argudio hori trinkotzeko erabili ohi du, izan ere, arabieraz “muinoak” esan nahi du. “Palestinarrok eraikutsi egin behar dugu hiri moderno bat eraikitzeo gai garena”, dio Al Masrik.

Zer adierazi nahi du, oster, hiri moderno esapideak? Bsharak argi dauka: “Arkitektura eta espazioaren gaineko planteamendu koloniala da. Diseinuaren bidez gobernatu nahi gaituzte. Palestinarrok badakigu nola eraiki”.

### Israelen esku-hartzea

Rawabiko lursailaren azalera osoa A eremuan kokatzen da, PANen kontrol administratibo eta militarren pean. Israeliek ez duela zer esanik nabarmendu nahi du proiektuaren webguneak, erosleak ez izutzeo agian. Ez da guztiz egia, haatik. Israelen kontrolpean dauden eremuetatik pasa behar dira Rawabira iristeko diseinatu diren lau errepideak. Oraingoz, errepide bakarra egokitu bada ere, beste hirurak eraikitzeo baimenaren zain daude eraikitzaileak. Al Masrik ez ditu ezkututzen haren eta Israelgo agintarien arteko elkarrizketak. Baina ura da, zalantzarik gabe, ardura guztien iturria. Mahmud Abbasen Gobernuak Tel Avivekin negoziatzen ari da Rawabik ur hornikuntza propioa izan dezan, baita hondakin-urak kudeatzeko baimena ere. Al Masrik ez ditu mirakuluak promestu: “Zisjordania okupatuan gaude, beraz, ondoko hiriek pairatzen

**“Gizarte urbano eta moderno bati bidea ireki nahi diogu. Arriskua handia da, baina proiektu nazional bat eraikitzen ari gara”**

**Bashar Al Masri, enpresari palestinarra**



**Bashar Al Masri, proiektuaren burua.**

dituzten arazo berdinak izango ditugu. Israeliek edozein unetan moztu ditzake ura eta elektrizitatea”. Alabaina, bistakoa da harresiarren alde bateko zein besteko agintariek eskaini dioten aldeko tratua.

Rawabi proiektu handiago baten semea da, bestalde. Al Masriren iritziz, palestinarren egiazko subiranotasuna dago jokoan: “Ekimen hau inflexio puntua izan daiteke. Gure xedea da halako zenbait hiri eraikitzea, batez ere Jerikoko eta Janingo gune zigortuetan”. Hiri berriaren arrakastak, beraz, boom bat ekar lezake Palestinako hirigintza prozesuan.

Zisjordaniako errealitate zailetik urrun da Rawabi. Halaber, irla isolatu bat dela irizten dio askok. Proiektuaren handitasuna izaki, Bsharak kezka bizi du egoera: “Kontsumismo bortitz eta higiezinaren espekulazioantzagaramatzate”.

Edonola ere, bertan biziko diren palestinarrek erabakiko dute hiriak zein nortasun izango duen. Erronka interesgarria da: okupazioari bizkarra emango dion gune isolatu bizi ala hiria irauli. Palestinarrek eraldatu dezakete proiektua. Horretarako, ordea, Rawabiren jabe egin beharko dira lehenago. ■





# TALLERES MITXELENA S.COOP.



Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000  
Fresadora: 10.000 x 3.500  
Barrenatze mekanizatua

**Talleres Mitxelena, S.Coop.**  
Eziago Poligonoa • Zikuñaga Auzoa • 20120 HERNANI (Gipuzkoa)  
T 943 55 25 12 - 16 • F 943 55 28 16 • info@talleresmitxelena.com

[www.talleresmitxelena.com](http://www.talleresmitxelena.com)